

Koleragyanus halál Szegeden.

— Minden óvintézkedést megtettek. —

(Saját tudósítónktól.) A fekete csontvázember hatalmas kaszával a kezében most tartja aratását. Először a Duna, majd a Tisza vizét fertőzte meg piszkos érintése. Kőből épült városok modern lakói, akik már a levegő urának képzelik magukat, akik egyetlen érintésre vasszörnyeket hoznak mozgásba vagy kényszerítenek holt mozdulatlanlagra remegve bujkálnak és védekeznek a fekete szörny halálthozó lehelete ellen.

Szeged környékén már régóta lapang a veszedelmes betegség, de még ezideig arról nem számolt be a krónika, hogy a város határát is átlépte volna. Most már azonban arról a szomorú hírről is be kell számolnunk, hogy a kaszás ember Szegedről is emberáldozatot követelt. Az ujszegedi kenderfonógyár egyik napszámosa az áldozat, aki szombaton éjjel koleragyanus tünetek között összeesett és meghalt. A hatóság sürgősen életbeléptette a szükséges óvintézkedéseket, a kenderfonógyár munkásait, akik az elhalt napszámossal érintkeztek, őrizet alá helyezte. Így talán remélhető, hogy a fekete veszedelemnek útját fogják állani.

A koleragyanus halálesetről a következő tudósításunk számol be:

Vasárnap délelőtt félkilenc órakor telefonon értesítették Szőreg község előljáróságától a szegedi rendőrkapitányságot, hogy ott szombaton éjjel Bodó Péter ötvenhat éves munkás koleragyanus tünetek között meghalt. Sokat hányt, hasmenése volt és éjfél tájban rettenetes görcsös kinok között kiszenvedett. Belsejéből részleteket küldöttek föl Budapestre a koleraboratóriumnak a halál okának biztos megállapítása végett. Tudatta még a szőregi előljáróság azt is, hogy Bodó Péter Ujszegeden a kenderfonógyárban végzett napszamos munkát.

Somogyi Szilveszter dr. rendőrfőkapitány és Faragó Ödön dr. tiszti főorvos nyomban kiszálltak az ujszegedi kenderfonógyárnál a vizsgálat megejtése végett. Szőregre pedig kiküldték Papp Menyhért lovasrendőrtisztet.

A vizsgálat tényleg megállapította, hogy Bodó Péter az ujszegedi kenderfonógyárban dolgozott. A hajómunkásoknak segédkezett a berakodásnál.

Pénteken délben Bodó Péter rosszul lett. Panaszokodott. Abban hagyta tehát a munkát és haza indult Szőregre. Az ujszegedi vámházig gyalogszerrel ment, itt azonban anynyira rosszul lett, hogy nem folytathatta tovább az útját. Arra jött egy parasztszékér. Bodó fölkeresztett rá és azon tette meg az utat Szőregig.

Megállapították, hogy Bodó a gyár telepén nem volt. A kender kirakása alkalmával kilenc kocissal és tíz napszámossal érintkezett, akik valamennyien szőregiek.

A hajó, melyről a kirakodás történt, Anyosra ment tovább. A dorozsmai főszolgabíró táviratilag értesítették a hajó érkezéséről. Az ujszegedi kenderkazalhoz, amit Bodó és a fuvarosok összeraktak, rendőrt állítottak addig, amíg a koleraboratóriumból válasz nem érkezik.

A szőregi kocsisokat és munkásokat, akik Bodóval érintkeztek, Szegedről kitiltották és öt napig Szőregen megfigyelés alá helyezték őket. Megállapították azt is, hogy a hajó kenderrel megrakva Csurogról jött, amely ezidőszakra koleramentes.

Azt a kocsit, amin Bodó Péter megtette az utat a vámháztól Szőregig, még nem sikerült kinyomozni. Bodó Péter lakóházát és családját fertőtlenítették, a szükséges óvintézkedéseket folyamatba tették.

Munkatársunk felkereste Somogyi Szilveszter dr. főkapitányt, aki röviden így nyilatkozott a Szegedet is nagyon érintő koleraveszedelemről:

— Eddig is megtettünk minden lehető óvintézkedést, hogy a kolera elkerülje városunkat. A koleragyanus vidékről érkezett utasokat megfigyelés alá vettük és nem engedjük őket addig tovább, míg fertőtlenítve nem lettek. Sajnos, mégis van koleragyanus halálesetünk. Remélem, hogy ez sem jár valami súlyos következményekkel és még ideje korán sikerül minden nagyobb bajnak elejét venni. Azokat az embereket akik Bodó Péterrel érintkeztek, már is megfigyelés alá vettük és fertőtlenítettük. A közönség nyugodt lehet, mert a szegedi rendőrség és a hatósági orvosok a legmesszebb menő intézkedéseket már is megtették.

Ezt mondta a főkapitány. A fekete rém sühogtatja ugyan már a kaszáját a fejünk felett, de azért nem kell remegnünk, mert a tulajdonképeni veszedelem még nagyon messze van, valószínűleg el is kerüljük.

SZÍNHÁZ, MŰVESZET

Színházi műsor.

Október 10, kedd	Nebántsvirág, operett, páros $\frac{2}{3}$.
„ 11, szerda	Keresd a szíved, vígjáték. Páratlan $\frac{2}{3}$.
„ 12, csütörtök	Pillangó kisasszony, opera. Páros $\frac{1}{3}$.
„ 13, péntek	Az ezred apja, énekes bohózat. Páratlan $\frac{2}{3}$.
„ 14, szombat	Az ezred apja, énekes bohózat. Páros $\frac{2}{3}$.

Az első magyar szindarab.

(Saját tudósítónktól.) Janovics Jenő dr. kolozsvári szintársulata most mutatta be Sztáray Mihály *Igaz papságnak tükröje* című öt felvonásos darabját, mely időre nézve a legelső magyar szindarab, amennyiben a XVI. században íródott. Ugyancsak bemutatta az agilis, kitűnő szintársulat Pálos színjátékát, az *Omnia vincit amor* címűt. Janovics Jenő dr. konferánsza vezette be az irodalmi estét és Janovics beszédéből idézzük a következő, érdekes részt, melyben jellemzi a magyar színműírást kezdetét:

A XVI—XVIII. század drámaírása nálunk kizárólag az iskolában él. Minden nemzetnél az oltár volt a színpad, a templom a hajléka s a papok a dajkái. Nálunk — sajnos — az egyházi szertartások színpompás, a képeket megragadó, változatos képeinek nem volt meg az a hatásuk, ami nyugat népeinél jelentkezett. Nálunk az istentiszteleti színjáték csirái elpusztultak s ha az évszázadok folyamán tengődésük jeleképpen felbukkanni látjuk itt-ott nyomait, ezeknek legfeljebb körtörténeti szempontból van jelentőségük, a magyar drámaírás fejlődését vagy irányait nem mutatják.

Az a szellemi élet, azok az eszmék, az a művelődés, amely a keresztény vallás hódításának nyomában járt nyugat népeinél, nálunk nem verhetett gyökeret; a mi szerepünk a művelődéstörténetben évszázadokon át az volt, hogy a testünkkel védelmezzük nyugat kulturáját s felfogjuk a csapásokat, melyek ellenséges erővel törtek nyugat felé. Csak természetes, hogy amikor a nép zöme szünetlenül állig fegyverben volt, az évszázadokig tartó folytonos hadakozás lázában az ijesztően véres események árjában, a háború borzalmainak komor képei között nem támadhatott kedve az alakoskodás léhaságait nézni.

Nálunk akkor kezd lábra kapni az iskolai dráma divatja, mely a pedáns, alapos és komoly németektől jutott hozzánk. Fogékony, szomju lélekkel tanuló ifjaink, kik Németországban tanultak az iskolai dráma virágzásának és nagy hatásának, visszatérve, átlátnálják azt hazánkba. De ez is csak vajudás. *E sivar, szomorú századokban nem tud megszületni a magyar dráma.* Több nyomot találunk ugyan, mint a középkorban, de ezek a nyomok még mindig nem azok a szemek, amelyeket láncá lehetne fűzni, amelyekből látni lehetne a magyar dráma fejlődését. Izoláltan álló, egymásra alig ható, kezdet-

leges kísérletezések. A viszonyok éppen úgy megállították fejlődésében nálunk az iskolai drámát, mint néhány évszázaddal azelőtt az istentiszteleti színjáték.

Egyetlen színjátékunk van, amely igazi dráma, életerős, komoly, valódi színpadi munka: A Faludi „Constantinus Porphyrogenitus”-ára célozunk, de ehhez nincs semmi köze a magyar drámaírásnak, mert olaszból van fordítva. Egész irodalmunkban hiába keresünk ennél gyászosabb, ennél elszomorítóbb képet. Másfél századon keresztül fejlődik közöttünk egy új irány, van gazdagsága hatalma, jóléte s módja a fejlesztés minden eszközét harcba vinni s a nemzet irodalomtörténetében mégis csak egy üres lap mutatja nyomát hosszú életének.

A protestáns vitázó dráma tulajdonképeni megindítója hazánkban Sztáray Mihály a „legtevékenyebb s legtehetségesebb reformátorok egyike”. Künn tanult idegen földön, de csak a benyomásait hozta magával; lelkében, érzésében és vágyaiban magyar maradt. Ez tükröződik vissza abból a két darabból, ami reánk maradt, s amelyek közül az egyiket ma önöknek alkalmuk van megismerni. Ne keressék ebben a darabban a dráma törvényeit, ne keressenek egységes cselekvényt, elégedjenek meg azzal, hogy a vitázó elem nem prédikáció, de párbeszéd alakjában jelenik meg, hogy e párbeszédekben erő, szin és suly van, hogy *nyelve zamatos magyar*, s örvendjenek — mert ez már igazi drámaírói tehetség jele, — hogy *alakokat visz a darabjába*, magyaros, egymástól különböző jellegű alakokat.

Sztáraynak könnyebb lett volna a külföldön látott iskolai drámákat szolgai módon utánmozni, ám ő nem használta fel a látott darabokat, még benyomásait is felolvasztotta magyar lelkében s ezekből a benyomásaiból *eredetileg alkotott*, tükrét adta kora szellemének, nemzete állapotainak viszonyainak, vágyainak. Eszközei, melyekkel a katolikus papságot nyilazza, durvák, kiméretlenek, de nem is lehettek mások ennek a kornak kerserves, vad állapotai között. A kép, amelyet kapunk elfogult lélek torzított munkája, hiszen a kornak izzó levegője elborított minden agyat s elvakított minden szemet, az egymás iránt való gyűlölet mindenszívben vad tüzzel égett. A darab a protestáns iskolai és vitázó dráma teljes képét mutatja. Ebben az öt felvonásos, de összevéve is háromnegyed óra alatt lejátszható hitvitában egy egész kor drámaírását láthatjuk.

Része van az elhanyaglásban kétségkívül annak a gyűlölködő vad üldözésnek is, melyet a protestantizmusnak különösen a XVII. században szenvednie kellett, de legfőbb tényezője az elnémulásnak — véleményünk szerint — mégis a jezsuiták föllépése s gazdagságukból kitérő nagyobb fényvel, pompával való versengése volt.

Pompa és fény környezte a jezsuiták iskolai előadásait s így könnyen diadalmaskodhattak a protestánsok egyszerű, de mélyebb, szegényes, de irodalmunk és művelődésünk történetében sokkal jelentékenyebb színjátékai felett. A ragyogásból és gazdagságból, melyet az iskolai színjátékra pazaroltak, egy magocskát sem hullott nemzeti talajba. Darabjaik idegen témákról szóltak, idegen nyelven, lélek nélkül való utánzasképen. A ragyogó díszletek, pompás ruhák, ékes külsőségek idegen szellemet szolgáltak, melyhez a magyarnak semmi köze nem volt. Hogy is lett volna! Hiszen a jezsuita iskolai színjátékokat Rómából dirigálják s a Ratió Studio-rum szigorúan meghagyja, „nehogy valami nem latinul is irt betoldassék a cselekvénybe. Csak a XVIII század második felében kezdenek magyarrá vedleni a jezsuiták latin nyelvű színjátékai; de ekkor már hasznára nem lehettek a magyar drámaírásnak, mert vajudott már s nemsokára meg is született a *nemzeti színpad*, a leghatalmasabban dító kerék minden nemzet drámaírásának történetében.

Az iskolai színjátékok korának nemzeti szempontból legvigasztalóbb képét a pálosok